

במה בהמה פרק חמישי שבת

נג.

עין משפט
נר מצוה

כא א ב מ' פ"כ מהל'
שבת ה' י' סמל לאון
סה תושבתי אית מי שם
ספיק :
כב ג מ' שם ה' י'
תושבתי שם עמי מ'
בג ד מ' שם תושבתי שם
ספיק :
כד ה מ' שם תושבתי שם
ספיק :
כה ו מ' שם תושבתי שם
ספיק :
כו ז שם ספיק :

לעוי רש"י

פייט"ר. ל. סמלון
(התמה - חזון).
פייט"ר. א. רחמיה-נב.
אישקל"ט.
[אישקל"ט]. זוג
[פפון ד].
טב"ד. [בטי"ר]. עבל
[לשון הפנקס].

מוסף רש"י

י"ר. יפה אמרת (קמון)
[ג]. שפיר קאמרת (פסחים)
נג. חזקין עמי. אריון. לשון
מגן מנו גור אפיה מע"ש
לפי קרי ליה לשמואל אריון
ד"ק"ל הלכה כשמואל דנימא
י"י הכי דנימא דמלכותא דינא
(מחנות) או על שם
אריון מלך אלכר (בראשית)
ד' להלכתא סתיה דנימא
(חזקין) ומטיילת עמו
בבב"ר. לילכת מלכותא העין
(קמון טו).

רב נסים גאון

ראיתי פירושה הרבה מן
החכמים, מחס נקובה
שנמנה מלאכתא אס ניטל
עוקבה טהורה, עוקבה
התנובא פלה שורא פי
המחט, או חרייה הוא מקום
הנקב, כבר אין לה תקנה
ריצא מותרת כלי ונתיאשו
הבעלים ממנה. ולפיכך
שינוי בה טהורה כי מעת
שניטל עוקבה או חרייה
אדם ודוקא לבין הגוראות
ונתיאש ממנה מלעשותה
כלי וטהורה היא, ואם היתה
מותרת כלי נקובה ויש לה
עוקב וכבר שיפה אותה
ומיקרה ואע"פ שדיין לא
נקבה מפני שהיא ראויה
ליטול בה אתהקין חרייה
שארית כלי וטמאה כמו
הנקובה, לפי שהנקובה
ראויה להפירה והיא ראויה
להוציא בה את הקין, וזו
זו שיון בהרות טומאה כמו
שאמרו לענין לטמאה
דא דא אתת היא, וכדכתיב
זכרי אמרו בתוספתא [ב'
דכ"ט פ"א] ואם מתחילה
עשאו לכן אפילו מחוט
מיכן טמא, ובגמרא אמר
[פ"ט כ"ט פ"ב] אין זה היא
בגמרא כל שניטלו אוניה,
ואמרו בתוספתא [ב'
דכ"ט פ"ג] ואם מתחילה
עשאה בלא אוניה נידונית
כחיות, ואשר אמרו בין
נקובה ובין שאינה נקובה
מותר לטטלה בשבת, ולא
אמרו נקובה אלא לענין
טומאה בלבד הוא הדין
אבי איליא דרבה בגלמיה,
והוא ברזל חתוך שראויה
להעשות מחט, והואיל ויש
לומר שאם ירצה בעלה
לעשותה ליל יכל הוא
לעשות כמו שאמרו וימנין
דמיילך עלה ומשוי לה
כלי מותר לטטלה בשבת
ונחשוב אותה לענין טלטול
כמו הכלים והיא כמו מחט
נקובה לענין שבת, אבל
לענין טומאה לא חרייה היא
בחזקת טהורה עד שיימרו
מלאכתה וטהרה כלי, כמו
שאמרו בתוספתא בסוף
בבא קמא דכ"ט גולמי כלי
מחכות היו הן כלל הכלים
אלא שהן טהורין.

והוא שקשורה לו מע"ש. רש"י פי' לקמן ט' דקשורה מע"ש הוי
מלבוש החמור אבל באינה קשורה מע"ש הוי משאו"כ ועוד יש
לפרש דבאינה קשורה מע"ש מייחזי כמתכוין להולאת המרדעת וה"ר
פור"ט פירש דמייחזי כאלו מתכוין להולאת המרדעת חרוק"ב:
א"ר"מא שאינה קשורה לו כ"כ

פשיטא. ולא דעתי
למפך דמירשא שמעיין לה דקמיה
בזמן שהיא קשורה הא אינה קשורה
לא לדרך משניות כן דמסתמ ע"י
(דף לה:). אלו דברים אסורין באכילה
כבשים שדרן לת"ל לתוכן יין כו'
ובספ"א (ס"ס דף ט"ט) קמיה ואלו
מומרים באכילה כו' וכבשים שאין
דרן לת"ל כו' וזכרן אלו טרפות
(מולין דף ג"ד). קמיה אלו כשרות
אע"ג דאיכא מיינויה דשמעי' מירשא ט'
וא"ת ופשוט' מירשא"ה דקשורה
מערב שבת איירי מדליטריך למימני
בזמן שהיא קשורה דלנלוו הכי הוה
יע"י דאיירי דקשורה דאי באינה
קשורה פשיטא דאסור דילמא נפלה
ואתי לאמי' כדקאמר הכא אילימא
כו' אלא דאי בזמן שקשורה מע"ש
קאמר וי"ל דמירשא לא תפשוט
לדרכה ה"ל דלהכי תנא בזמן שהיא
קשורה לאשמעי' דאפי' קשורה בשבת
דאי לא תנא ליה ה"ל דוקא דקשורה
לו מע"ש אבל דקשורה בשבת לא
קמיה ליה דייק מסיפא:

מהו ליתן המרדעת ע"ג חמור
בשבת. וארבעות אלו נאסרו משום
דאיין כלי ניטל אלא לדבר הניטל
דבהמה חשיבא כדבר הניטל כיון
דיכול למוסכה ולהוליכה בכל מקום'
ורב אסי בר נתן דעבי אס אסור
לפרש משום דמייחזי כרובה להוליך
הבהמה למקום חרוק"ב דל"כ הכי דייק
דמאן דש"י טרסקל כ"ש מרדעת. ו'
ואין דעבי נמי דעבי למיכר כחצר
אטו רה"ר כדאמר גבי אשה צ"ב צמה
אשה (לקמן דף ט"ד). דגבי צמה לא
גזרו דתנינא כסומן גבי זוג ומטיילת
עמו כחצר אלא כראה לר"י דטעמא
משום טרמא דשבת ואע"ג דשריא
קדוץ צ"ב דצ"ב דצ"ב (דף כ"ג). התם
יש לה ע"י ויתר א"ל שרי אלא
צ"ב אלא בשבת אסור:

אובך שע"ג החמור. וא"ת ומיר האובך
יעבר ויפול כדאמר צ"ב ט' כל כתי
גבי הימה צממתו טעונה טבל כו' וי"ל
דהתם מיימי ששקן שמוכל הבהמה
להתקלקל אלא מחמת האובך לא תוכל
הבהמה להתקלקל לכן לא נהיו:
תולין טרסקל. וא"ת ותאסר משום
דמשמעת צבצ"ב כי הכי דאסור
להניח נר על גבי דקל צבצ"ב משום דמשמעת
במחזור וי"ל דהתם מנענע הענפים אבל
הכל אינו מנענע הבהמה צ"ב ור'
הכל צבצ"ב נמן דעבי למיכר ט' אפסקי משום
דילמא אתי להשתמש צבצ"ב (מ"י):

אריון. שם מלך כדכתיב אריון
מלך אלכר (בראשית יד)
ונקטי' טפי משאר מלכים לפי שמוצאו
זו לשון כרי: **דשמעי' דקא**
מפייס בה כו'. אע"ג דקיי"ל ט' כר'
באיסורי היינו לגבי שמואל לחודיה
אבל הכא ר' יוחנן דקיי"ל כוותיה
לגבי רב קאי כשמואל וצרייתא דאובך
נמי קיימא כשמואל למאי דמשני כחן

לחממה כחן לנננה"י ומתני' דאיין סקין ומפרכסין לבהמה דמיימי
לקמן נמי פליגא אדכ"ד דפירש צקונטרס: **מאי** לאו בגדוריים
ומשום תענוג. וא"ת ומאי קושיא דילמא הכא מיימי צטרסקל
שנתלה מע"ש אבל לתלות בשבת אפי' תחלה אסור ומיכר דייק"ט
מדנקט רה"ר גבי טרסקל טפי משאר דכלהו נמי צרה"ר איירי
אלא נקט רה"ר"ט דבחצר מותר בכל ענין:

גב' מנסיסין נמי דיקא. לקמן צהאי פירקא: **אף צאוקף**. דליהו נמי
מהני לחממה: **וצלד שלא יקשור לו מפריין**. פייט"ר"ל דמייחזי כמי
שורא להטעינו משוי: **רצועה חסה ונכו**. פוסל"א שנותנים שם שלא
תדר האובך והמשוי על זאורה כשהיא יורדת לעמק והמסך שלא

תדר על זנבה כשהיא עולה על
ההרים: **מהו ליתן מרדעת**. ולא
ללכת לרה"ר אלא בחצר ומפני האינה:
ה"ג אמר ליה מוסר א"ל וכו מה בין
זה לאובך אישטיק איטיביה כו'.
כצבור הא דאישטיק משום דלא
אשגח ציה דסבד אובך נמי שרי
ואומיביה מצרייתא דאסור ליטלה
והשתא ליטול אמרת לא להניח
מיבעיא דמיו כאלו ריך להטעינה
משוי: כרביה. רב: טרסקל. סל
מלא שעורים מולין לה צלוארה ופיה
נתון לתוכו ואוכלת ותענוג צעלמא
הוא שלא תטרה לשוח זאורה לארץ:
זערי. של אינה: מרדעת מוסר.
דזערא היא הלך אורחה צהכי ולא
משוי הוא: **לשמעא דרב. דשרי**
צטרסקל: **אבא. א** חצרי כמו אבך
אלא למלכא (בראשית כ"ג). שמואל
קרי אריון על שם שהיה צקי דדיין
ושופט כמלך השופט על הארץ. לשון
ריכא ט' מלך (צ"ב דף ד'). והא רב
נמי אמרה. דיון דשרי צטרסקל
כ"ש מרדעת: **מאי שנה מאובך.**
שאסור ליטול וכ"ש להניחו: **דנפיל**
ממילא. דקדמיה מוליכו ומציאו לארז
והוא נופל ממאלי: **כאן לחממה.**
מרדעת ריך לחממה ומותר משום
זער דאינה אבל נטילת אובך אינו
אלא שילטון שנתחממה ע"י משאו
ששאה מבעוד יום ואי לא שקיל
ליה לא איכפת לן שהרי הוא יצטון
מאליו דלמרי אינשי וכו': **זונג**
שועל שמוין לו בין עיניו שלא ישלוט
בו עין: **והורוים. לנור. כנים של.**
שמוין לו צממתו לקבל זוז ולצדוק
מנין ראייתו שאינו תכשיט לו:
כנים צדדיהן. לקבל חלב הנוטף.
אי נמי שלא ישרטו דדיין על הקוים
שהיו דדיין גסין: **בחסוס שצפיה.**
שחוסמין אותה שלא תרעה שדות
אחרים וכשמנגיעין למקום מרדעת
נוטלין אותה הימנה: **כסנדל שצרגליה**
שעושין לה סנדל של מתכת שלא
יזיקוה האזנים: **קמיע.** כתב לרפואת
חולי: **מומחה. שריפא ככר ג'**

פעמים: וזה חומר צבצ"ב מצאדם.
קס"ד השתא דאקמיע קאי דלמריין
לקמן צפרק צמה אשה יואה (ד'
סא). והאדם יואה צמיעה מומחה.
וכל הני דקמיה לא תלא הנך דלאו
שמירת גופה הוא אלא משאו וסנדל
משום דילמא מישתליף ואתי לאתוי:
אגד שעל גבי המכה. ליכא למימר
אתי לאתוי: **קשישין שעל השבר.**
צהמה ששבר צה ע"ס עושין לה דפין
מכאן ומכאן וקושרים אותן שם והן
מעמידין הע"ס שלא יגוד אנה ואנה
עד שמתחבר: **וצנולא המודולנא**
צה. שילתה מנצתה: **ופוקין לה**
זוג. אבל כשאנו פקוק אפי' צחצר
לא תלא מפני שהעינבל שצחוכה
מקשקש ומוליד קול לכן פוקק צחצר
או צמוכין שלא יקשקש העינבל שצחוכה: **זוג אישקל"ט. עינבל**
צטרק"ל: ומטיילת. צאותו זוג צחצר אבל לא תלא צו לרה"ר כדמפרש
לקמן צפרקין (דף ג'): **דשמעי' דקא** דלזיל לחיננא: **מאי לאו.**
כשיחסיס גדולים קאמר לזאורין אריון ואין להם זער לשוח ולאכול
מע"ג הקרקע ותולה להן טרסקל לתענוג וקשיא לשמואל: **קטינים.**
ארכוזותיהן גזוהין וזאורין קטן ויש להם זער לשוח ע"ג הקרקע ולאכול:

מ"ש. וקיי"ל כוותיה,
ומתיבא מטיילת איה.
תנית מרדעת ע"ג חמור
[בשבת] דברי הכל חומר
לדחות עצה בהמה. לחלות
קיצטל בפייה משום תענוג
הוא, ור' יוחנן דשמואל
אסרי וכן הלכה. והני
מילי בבהמות גדולות
דמשום תענוג, אבל קטנים
דמשום צערא הוא, כה"ר'
אסורין לצאת הסיחין
בקרצטלין שבפיהם אבל
בחצר שרי. מפורשי, פי
חגור. תניא יוצא אדם
באגד שעל גבי (בהמה)
[המכה] ובקשישין.

א) לקמן ד"ג ט' (מספ'
פ"ה) א) גיר' העין
קצטל וכו' אלא בר"ק.
ד) ובכ"מ: מ' ושי"ן.
ה) ונולין ע"י. (מספ'
פ"ה) א) [לכן שם של זאורה
שחולין לסוס משום ניי ערין].
ח) [לעיל א"ל]. ט) גיר'
הערין בערך קש ובקשישין.
י) לקמן פ"ד. כ) ע"י ברשי'
מולין מ"ה: ט' ונבולין ע"י:
פ"שי"י על שם אריון מלך
אלכר כמיש' חוס' כחן
ובמחמת ל"ה פ"שי"י מנו גור
ארי יהודה ולפי קרי לשמואל
אריון דקיי"ל להלכתא כשמואל
דנימא ונקדישין לו. לא פ"שי"י
כלום] ומ"כ טעם אמר דאריון
מלך הינו דלהכי סומיה
דנימא כמו דנימא דמלכותא
אלכר טעריקין אלאכר פלומי
חוק מלענין אסור' לחן ה"ל
סומי' אלא כ"כ. ט) [נד: ד"ה
דלמקון]. ט' ונולין מ"ב.
וע"ש במוס' ד"ה יקב ומוס'
נד. ד"ה אלו כשרות כולה
דריב' וק"ש. ט) [לעיל ג"ג].
ט) ז"ל תנח"ד קנ"ד:
ט) ז"ל צ"ט. צבצ"ב תנח"ד.
ט) ז"ל אפ"ה. ק) [בבב"ר
טע"י].

מוסף תוספות

א. דלא גלי מאתמול שיהא
צריכה לכן שיהא לה
למלבוש. רש"י לקמן ט':
ב. או לחיננא. הנהא שרי.
ג. כדאמר. מוס' ה"ה"ש.
ד. ואין אסורין אסור
הנאה. מוס' ה"ה"ש.
ה. כדאמר ר' מוס' ה"ה"ש.
ו. והך סיפא מרישא
שענין ליה. מוס' ה"ה"ש.
ז. נמי. מוס' ה"ה"ש.
ח. גופא. טע"ס. ט. ליתני
חמור יוצא במרדעת וכו'
א. מוס' ה"ה"ש. י. כדאמר
ונשמעין בשרי. מוס'
ה"ה"ש. י"א. כדאמר
לעיל גבי לא תנא בר
לרשות הדין (ע"י מוס'
והא שקשורה). מוס' ה"ה"ש.
י"ב. אלא רעמי לא שרי
האי טעמא אלא
כשמוכח לרשות הדין.
מוס' ה"ה"ש. י"ג. דכל
שאסרו חכמים לצאת בו
לרשות הדין אסור
לצאת בו לחצר. מוס'
ה"ה"ש. י"ד. ולא אפיק
איליא דרב. ספקי ה"ה"ש.
טמון כו'. י"ו. משנה ותיא
וכו' דקמיה ואלא בטריסקל
לרשות הדין. מוס'
ה"ה"ש. י"ז. למידק. מוס'
ה"ה"ש.

רבינו חננאל

מ"ש. וקיי"ל כוותיה,
ומתיבא מטיילת איה.
תנית מרדעת ע"ג חמור
[בשבת] דברי הכל חומר
לדחות עצה בהמה. לחלות
קיצטל בפייה משום תענוג
הוא, ור' יוחנן דשמואל
אסרי וכן הלכה. והני
מילי בבהמות גדולות
דמשום תענוג, אבל קטנים
דמשום צערא הוא, כה"ר'
אסורין לצאת הסיחין
בקרצטלין שבפיהם אבל
בחצר שרי. מפורשי, פי
חגור. תניא יוצא אדם
באגד שעל גבי (בהמה)
[המכה] ובקשישין.